

B A R S I H I R L A P.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felölős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A deputáció-járvány

Irta: Dr. Török Mór.

Közéletünk egyik kitünő tényezője terelte a közfigyelmet arra a különös jelenségre, hogy Magyarországon a ministerekhez való deputációkba menés szinte járványszerű. A legcsekélyebb ügy miatt százakra menő küldöttség jár a ministernél és így lesz egész jelentéktelen dolgokból országos fontosságú nagy ügy. Ahelyett, hogy a közigazgatás illetékes fórumain intéznék el az ügyeket annak rendje és módja szerint, minden ügygyel a ministereket zaklatják, akik tehát ép ez okból annyira igénybe vannak véve apró, magánérdekekre tartozó ügyekkel, hogy nem érnek rá hivatásuknak megfelelni, az államigazgatás nagy, országos jelentőségű intézményeiről kellőleg gondoskodni. Mind-ebből pedig azt a végkövetkeztést vonja le Ugron Gábor, akinek gondolatmenetét idéztük, — hogy a ministereknek véget kell vetni ennek a deputáció-járványnak, mert ezzel egyuttal azt is elérjük, hogy a közélet felfogása általában tisztultabb, erkölcsösebb lesz.

A letűntnek ígérkező régi husosfazék, egyedül a protekcióra alapított rendszer maradványának tekintjük mi is a deputáció-járványt jelentőségét, melyet azonban mi mégis más irányban figyeltünk meg, mint Ugron Gábor.

Mert mindennek előtt is úgy tapasztaljuk, hogy a deputációkba járás az új regimé korszakában sokkal nagyobb méreteket nyert. Előbb is hallottunk eleget róluk, de talán félannyit sem, mint most. Valóban ijesztően megsaporodtak a deputációk s nem túlzott az aggodalom amiatt, hogy a kormány tagjai hova tovább egész hivatalos idejüket a deputációk fogadásával lesznek kénytelenek töltetni, aminek természetes következménye lehetne, hogy nagy dolgokra nem érnek rá.

Valamely intézkedésre okvetlenül szükség van e mindenkép károsnak látszó tünetnynyel szemben. Csak az a kérdés, hogy miben, mikép nyilvánuljon ez az intézkedés.

Előre kell bocsátanunk, hogy az Ugron által javasolt fentebb idézett radikális intézkedést nem tartjuk helyesnek, célravezetőnek.

Minden káros jelenség elleni védekezés sikerre, eredményre emberi számítás szerint csak akkor vezethet, ha a jelenség okait tökéletesen felismertük ép úgy, miként a fizikai szervezetet támadó kórokat sem vagyunk képesek gyógyítani mindaddig, amíg nem tudjuk, hogy tulajdonkép miből is ered az észlelt kóros elváltozás.

A ministeri hatáskör túltengése egymagában is elegendő támpontot nyújt a tekintetben, hogy a deputációkba járás sürően feltűnő

jelenség okát felismerjük. Az a körülmény, hogy a közélet minden szála a kormány kezébe összpontosul, szinte magától értetődő következményként vonja maga után azt, hogy mindenfelé a kormány kezét, a kormány jóindulatát keresik. A kormány kezében dől el minden valamire való ügy, még pedig rendszerint végérvényesen, nagyon természetes tehát, hogy a legfelső fórumnál kell legnyomatékosabban az érdekeket védelmezni. Mert a központosított hatalom birtokosa: a minister, hatalmát irányzatosan is gyakorolhatja, ez megingat visszahatással lehet az imént jeleztem jelenségre. Világosan fejezem ki gondolatomat. Maga a centralistikus ministeri hatáskör okozója első sorban annak, hogy a minister jóindulatát keresik a deputációk, de viszont ha a minister azt valamely célja érdekében irányzatosan akarja kihasználni, az egy okkal több arra, hogy a deputációk száma megsaporodjék. Mert hiszen kifejlelődik a közéletben az a felfogás, hogy nem lehet másképp az érdekek igazságát megvédeni, csak úgy, ha a legnagyobb ur, a minister kegyeibe furakodtunk.

Ebből a szempontból vizsgálva a deputációkat, rá kell mutatnunk első sorban a letűnt rendszer visszaéléseire. Nyílt titok volt közéletünkben, hogy az államhatalom letéteményesei befolyásolták a köz-

TÁRCZA.

A gyermekbarát.

Irta: Géczy István.

Szaládi Oszkár, a nagy gyermekbarát, dobogó szívvel csemetét be a szép özvegyhez, Füzinéhez.

Kezében egy ibolya-bokrétát tartott s maga volt a kifogástalan elegancia, csak a feszesen simuló császárkabát hátsó zsebei duzzadtak ki erősen, jelezve, hogy valamit rejtenek mélyökben.

A szobalány ismerős mosolylyal nyitott ajtót, mint olyan vendég előtt, a kit meggyőződése szerint a ház asszonya mindig szívesen lát. Szaládi udvarias, előzékeny uriember; a szobalányhoz is van egy pár kedveskedő szava, mialatt az bevezette a szalonba és eltűnt egy mellékajton, hogy bejelentse asszonyának a kedves vendéget.

Ez az időköz éppen elég volt arra, hogy egy álló tükörbe megigazítsa nyakendőjét és félresimítsa egy renitenskedő hajfürtöt, aztán hirtelenében átfutott gondolatban a mondókáján, mert hiába, nevezetes percz előtt állott, mint kérő jelent meg a szép s módfelett gazdag özvegnél.

Egyszerre felpattant az ajtó és egy négy éves kis szőke baby rontott be, a ki egyenesen a Szaládi nyakába kapaszkodott, majd elhelyezkedett a térdén és lovagolni

kezdett rajta. A szép özvegy, aki nyomon követte kis leányát, gyönyörködve, szinte érzékenykedve nézett Szaládira, aki gyorsan kiürítette zsebeit, egyenkint szedve elő mélyéből a játékszereket a kis baby számára.

— Isten hozta, Szaládi, — szolt a szép özvegy, csókra nyujtva finom formájú vékony kezét. Szaládi felállt, udvariasan meghajtotta magát és mohón kapta el az özvegy kezét, s talán kissé hosszasan is tartotta kezei közt, mint azt az illendőség megengedte.

Füziné elpirult, de nem huzta vissza kezét, ülésel kinalta meg Szaládit s maga is leült melléje, mialatt a kis baby a sarokba huzódott és szakértelemmel kezdett felbonzolni egy piros bugyogós pojáczát, amit Szaládi bácsi csak az imént hozott neki.

Szaládi hódolattal nyujtotta át a kezében tartott ibolya-csokrot, a miből az asszony egy szálát kitépett és keblére tűzött. Ez a néma, de sokat jelentő beszéd megadta a bátorságot Szaládinak a beszédhez.

— Nagyságos asszonyom, engedje meg, hogy egy kérdést intézzek önhöz, feleljen rá őszintén. Ismer-e engem jól?

— Azt hiszem jól ismerem, Szaládi.

— És minő véleménynyel van felőlem? — folytatta a kérdést Szaládi — nem hiúságból kértem ezt, nem is ok nélkül, tudnom kell minő véleménynyel van irán-

tam, mielőtt elmondanám, miért jöttem ma ide.

— Szaládi, én magát nagyon derék embernek ismerem, ez volt a véleményem már első találkozásunk alkalmával is. — Emlékszik rá?

— Ó hogyne, hogyne emlékezném erre a napra, — válaszolt mohón Szaládi — ez volt az én életem legszebbik napja.

— Nem veszem ezt bóknak a személyem iránt — válaszolt a szép özvegy. — Ez a nap igazán szép és jelentőségteljes nap volt a maga értelmében, nem bálteremben találkoztunk mi először, nem is zsuron, hanem egy komoly és magasztos ünnepélyen, az elhagyott gyermekvédelem alapkövének letételénél. Maga tette le azt az alapkövet, Szaládi, ott az Akadémia nagytermében, azon a gyűlésen, emlékszik rá?, a mikor emberbarátok gyűltek össze, hogy tanácskozzanak, miképen lehetne megmenteni ezer és ezer elhagyott, kitaszított árva gyermeket a társadalom számára. Maga tartotta a megnyitó-beszédet, oh higgye el, hogy még ma is könny szökik a szemembe, ha a hatásra gondolok. Hogy beszélt, minő hévvel, szeretettel, lelkének teljes meggyőződésével, minő élénk színekkel ecsetelte ezeknek az elhagyott páriáknak a sorsát, a kik ott nőnek fel az utcán, elhagyatva, kitaszítva a nélkül, hogy éreznék az otthon melegét, az édes anya ölelését, csókját. Ó én akkor mindjárt azt mondtam

véleményt. Ez azonban csak szelidebb kifejezése a jelenségnek, mert közönségesen korrupciónak nevezték. Általános panasz tárgya volt a közélet korrupciója. Meg volt mételezve közéletünk. Mindenütt és mindenki felfelé kereste a jóakaratot, pártfogást. Miért? Mert tudta, hogy ez lehetséges. Mert lehetséges is volt bizonyos szolgálatok fejében, ha nem is mindent, de sok mindent kijárni. Volt tehát hajlongás, besugás, mameluk-ság, mely szó leghívebben fejezi ki az állapotot.

Természetes, hogy a mai átmeneti időben egy csapással nem lehet megjavítani az erkölcsöket. A gyógyulásra, a biztos, eredményes gyógyuláshoz valamivel hosszabb időre van szükség. A közélet kiábrándítása nem sikerülhet csak egy közönséges erélyesebb minisiteri rendelettel. Sőt még ronthat rajta. Mert hiszen, miként rámutattunk, messzebbmenő a jelenség oka, ha ott nem történik valamely intézkedés, akkor a bajt csak mérsékelhetjük, kigyógyítani azonban nem lehet.

Már most azonban látszólag ellentmondásba keveredtünk. Mert adósak vagyunk a felelettel arra, hogy az új korszakban miért jár több deputáció a ministerekhez, midőn a mostani ministerekre valóban csak a rosszakaratu kritika foghatja rá, hogy a korrupció dudáját önző érdekből hagyják közéletünkben burjánosni.

A látszólagos ellentmondást csak úgy lehet kimagyarázni, ha feltételezzük, mikép kell is feltételezni, hogy közéletünknek egyéb fogyatékosága is van. Tudjuk is, hogy hol, miben mutatkozik. A közigazgatásban. A mai közigazgatás nem kielégítő, ha már nem is akarjuk azt a kategórikus kijelentést tenni, hogy rossz. Min-

denkép fogyatékos a mai közigazgatásunk. A személyi vonatkozástól kezdve egész végig.

A közigazgatás mai rendszere mellett úgy szólván nélkülözhetetlennek látszik egy erős központi felülbíró hatalom. Mert inkább ötletszerűen, a szeszélytől függőleg nyerne a közigazgatás szervezeteire bízott ügyek elintézését és nem a reális, tárgyilagos igazságnak megfelelőleg. Jó házból, jó családból kell mai nap lenni annak a félnek, ki külön összeköttetés és egyéb, mind felsorolni felesleges eszközök nélkül remélheti ügyének tárgyilagos elintézését. Hát így aztán a legfelső, a még sem annyira befolyásolt fórumnál véljük a kijavítást. Így aztán deputációkba járunk, hogy ügyünk iránt felkeltsük az érdeklődést, a nagyobb figyelmet.

Ha tehát csakugyan komoly veszélyről lehet ma szó a deputációk miatt, úgy ennek okát ma jórészt közigazgatásunk fogyatékoságában kell keresnünk. És természetesen ebben az irányban kell az orvosságot is alkalmazni. Mert ha e téren intézkedés nem történik, úgy hasztalan minden, a sopánkodásnál tovább nem jutunk.

A nagybirtok és kisbirtok.

Nemrégiben rémhírek járták be az országot, valósággal aláirózták a kormányt és a hatóságokat. Aratási sztrájkokról szóltak ezek a rémhírek, pusztulással fenyegetvén a nemzeti termelésnek javát. Annál megdöbbentőbb hatása volt a vészkiáltásoknak, mert esztendőnk sora óta nem ígérkezett olyan jó termés, mint az idén. A május kitűnően bevált az ő bőséges esőzéseivel, és mint a földmivelségi ministerium hivatalos becslése következtetni enged, csak buzában hat—nyolcz millió métermázsza többletet várhat a magyar gazdaközönség. A jó termés tudvalevően nemcsak a gaz-

dasági körökben érezteti áldásos hatását, de kiterjed az a kereskedelemre és iparra is, s egyáltalában a közgazdaság minden ágára és így bizvást állíthatjuk, hogy akkor boldog a magyar, ha jó termése van. Ezt az országos áldást látszott megsemmisíteni az a riasztó híresztelés, hogy az ország földműves munkássága elszándékozik dobni a kaszát, illetve olyan magas munkabéreket követel, hogy azok mellett a gazda nem találhatja meg számódását. Szociálista izgatásnak tudták be a rémhír terjesztői az aratási sztrájkjal való fenyegetést. E rémhírek nyomán megindult a hivatalos vizsgálat a földműves munkások szervezetei ellen, de a vizsgálat azt derítette ki, hogy aratási sztrájkokról szó sincsen, a mi sztrájkmozgalom itt-ott egyes uradalmakban előfordult, az évente megismétlődni szokott jelenség, a melynek országos fontosságot tulajdonítani nem lehet és nem is szabad. Nagy öröme és megnyugtatóra volt ez a vizsgálat a gazdaközönségnek.

Erdekes jelenség, hogy az aratási sztrájkokról minden nyáron forgalomba hozott alaptalan rémhírek az Omge-ből, a nagybirtokosok és latifundumosok testületéből indultak ki. A tendenzia nyilvánvaló. Az, hogy a kormányt és a hatóságokat a mind jobban erősödő munkások szervezkedése ellen akezióra késztesse. Helytelenül teszi ezt az Omge, mert a midőn a gyülekezési jog ellen való eljárásra próbálja rávenni a kormányt és a hatóságokat, akkor a jogrend ellen vét. Helytelenül teszi az Omge azt is, hogy magát tolja fel a kis és középbirtok hivatott érdekképviseletének, mert az Omge-ben tisztára nagybirtokosok játszik a vezetőszeret és régen be van már bizonyítva, hogy a nagybirtok érdeke sok tekintetben nemcsak, hogy nem azonos a kis és középbirtok érdekével, de egyenesen ellentétes. Mert a nagybirtok, amely Magyarország termőföldjének több mint 60 százalékát teszi ki, amely rettentő terület háromezer és néhány száz állampolgár tulajdonát képezi, leküzdhetetlen akadály annak, hogy a kisbirtokok száma gyarapodjék. Tapasztalás igazolja, hogy a nagybirtok a körülötte fekvő kisbirtokokkal szemben felette illojális magatartást tanúsít, mert a közterhek és közszolgáltatások aránytalanul nagyobb részét a községekre és a kisgazdákra hárítja. Ezenfelül, hogy a munkabérek fölött való feltétlen rendelkezést magának biztosítsa, magába igyekszik olvasztani a kisbirtokot, hogy más munkaadó azon a környéken ne legyen és így a napszámosnak s aratónak ne legyen választéka a munkavállalásban. Az agrá-

magamban, ime egy igazi férfi, egy talpig ember, a ki tud érezni, meglátja a nyomort és segítő kezét nyújt a társadalom katasztroftájának.

— Nagyságos asszonyom! A dicséret mindég jól esik, mert hiába tagadnók, van bennünk egy kis hiúság is, de a nagyságod elismerő szavai engem büszkévé és boldoggá tesznek. Én nem tudom érzelmeimet tettetni, eltitkolni se tudom azt, észre vehette nagyságos asszonyom, hogy engem nem csak a barátság köt ehhez a házhoz, de több annál, egy olyan érzés, a mely boldoggá vagy boldogtalanná tehet engemet egy egész életre.

— Szaládi!

— Kérem, ne szakítson most félbe! Feleljen nekem őszintén, ha azt mondanám: szeretem, ha azt mondanám, hogy egyetlen vágyam, hogy hitvesemmé tegyen, akkor is megmaradna az iménti véleménye mellett?

— Megmaradnék, Szaládi, akkor is! Nem csak magam miatt, de legfőképpen a kis lányom érdekében. Az én drágaságom első percében megérezte magában a jó embert, örül, ha jön és busul, ha távozik. Én anya vagyok, Szaládi, jó anya, a gyermekeknem szüksége van apára, aki szeretni fogja őt, úgy mint az édes apja szeretette, a ki megóvja az élet küzdelmeiben és éles szemmel áll őt, hogy hozzá ne férközzék a bánat, a csalódás, a kétségbeesés, a mely-

nek egy gyenge leányszív annyiszor ki van téve, még akkor is, ha olyan anyja van neki, mint én vagyok. Ezért hallgatom én meg magát Szaládi és ezért felelek a kérdéseire ép oly nyíltsággal, mint a hogy a kérdés fel volt téve.

— Nagyságos asszonyom! Klára!... Oly boldoggá tett! Ha volt életemnek olyan cselekedete, amely jutalmat érdemelt, most megkaptam, szászorososan, ezerszeresen fizetett meg a gondviselés. Feleségem lesz Klára, az én édes, drága kis feleségem, oh mondja el még egyszer, mert nem tudom elhinni.

— Az leszek, Szaládi, a felesége, hű felesége, mint a milyen szerető apja lesz maga a babikámnak. Kell, hogy az legyen — hisz maga oly nemes gyermek-barát!

* * *

— Esküdt uraim! — folytatá beszédét a védő-ügyvéd. — Tekintsenek erre a halvány arcra, patakzó könnyekre és a bánattól megtört alakra. Így néznek-e ki a bűnösök? Nem, esküdt uraim, így az áldozatok néznek ki! Önök most még csak a gyermekgyilkos anyát látják, de nem látják a tövissel kirakott kálvária utját, a mely a szerencsétlen teremtést oda vitte, hogy önkezevel vetett véget gyermeke életének. Szép volt, egyedülálló, kitalált a világba, szeretett, elcsábították. S mikor gyermekének életet adott, mikor térden állva könyörgött a csábítónak, hogy legalább

gyermeke életének fenntartásához adjon módot, segédkezet, az durván eltaszította, kidobta házából. Nem írom le, mit szenvedhetett ez a szerencsétlen teremtés, mikor éhezni látta gyermekét s ő nem tudta táplálni. Csoda-e, ha az Isten elvette az eszét és ő elkövette bűnét, a nélkül, hogy arról sejtelmé lett volna. Hogy mennyire szerette csábítóját, bizonyítja az, hogy nevével elhallgatta, de az én védői kötelességem volt az igazi bűnöst kikutatni. Megtettem és ítélnék Önök, esküdt uraim, hogy minő csábításnak lehetett ez a gyöngye teremtés kitéve, ha megtudják, hogy ez az alávaló becsüetrabló nem volt más, mint az országos híru nagy gyermekbarát, — Szaládi Oszkár!

Egy gyöngye női sikoly hallatszott a hallgatóság között, azután siri esend lett, csak a vádlott leány zokogása hallatszott, akire részvétellel néztek az esküdtek, szemekben ott lebegett a szájalom — a bocsánat....

* * *

Szaládi Oszkár másnap ismét dobogó szívvél és kezében piros rózsacsokorral csengetett be a szép özvegy lakására. A szobalány nyitott ajtót, de nem mosolygott, mint máskor; hideg, szobor arczezal adta tudtára Szaládinak, a nagy gyermekbarát-nak, hogy önagsága hirtelen elutazott és nem is jön vissza....

rius urak közgazdasági írói az egész világon könyvtárakat írnak össze arról, hogy a nagybirtokra milyen óriási szükség van, és elméletük abban esuesosodik ki, hogy akkor lesz igazán boldog Magyarország, ha itt esupa nagybirtok lesz. Elég merészek azok a nagybirtokosok ahhoz is, hogy az ő gyarapodásukat egyenesen a haza föltétlen üdvének minősítsék.

Holott az élet igazságai azt bizonyítják, hogy a nagybirtok mellett sem a kisgazda, sem a kisbirtokos, sem a munkás prosperálni nem tud, mert már a dolog természetéből folyik, hogy a nagy, az erős elnyomja és kiszívja a kicsinyt, a gyöngét.

Igazság az, hogy a kisbirtokos társadalom, amely az ország népességének 40 százalékát alkotja, csakis úgy boldogul, ha földjeit megtarthatja és megszaportja, ha a munkások közül a törekvőnek és takarékosnak mód adatik arra, hogy maguknak földet szerezhessenek. Már pedig ennek a törekvésnek a nagybirtok föltétlen útját állja. A kisbirtokosoknak és munkásoknak arra kell törekedniük, hogy parcellázás útján földhöz jussanak!

Elég csodálatos tehát, hogy a magyar kisbirtokosság érdekképviselőit az Omgeben látja, a nagybirtokosok eme harezoló és fegyvereiben épenséggel nem válogatós szervezetében. Föltétlen érdeke a kisgazda és kisbirtokos társadalomnak, hogy érdekeit a nagybirtoktól elválassza és ezért szükséges, hogy a magyar közép- és kisbirtokosok százezrei a saját érdekük megvédése és törekvéseik megvalósítása céljából nemcsak az Omgetől elkülönítve, de egyenesen az Omge ellen szervezkedjenek!

Főnök és alkalmazott.

Írta: Dr. Dóczy Sámuel, az Országos Iparegyesület jogtanácsosa.

Most készül az általános polgári törvénykönyv, amely a szolgálati szerződést is szabályozni fogja. Ugy látszik azonban, hogy az az ut, a melyen a kodifikáció ez esetben megindult, nem a helyes ut.

A polgári törvénykönyv tervezetének idevágó része tisztára az új németországi törvénynek másolata, amelynek iránya pedig sok alapvető kérdésben nehezen egyeztethető össze a szolgálati szerződés szellemével a mostani magyar jogban. Ha már most szem előtt tartjuk, hogy az idegen jogoknak vakon való kopirozása, a meggyökeresedett állapotnak helytálló okok nélkül való negligálása igen sok ponton okozott nehézségeket, akkor legalább is in-

dokolni kellett volna azt, hogy miért nem indult ki a tervezet készítője a mostani magyar jogállapotból.

A tervezet indokolásának az a része, mely a szolgálati szerződésről szól, szintén valósággal a másolás benyomását teszi az olvasóra. Beosztás, rendszer, tartalom, ez mind a német törvény után indul. Sok olyan kérdés, amely mostani jogunkban bevált módon van megoldva, teljesen kimaradt. Több olyan pont, mely már meglevő egyéb törvényünkben rendezve van, eltérő irányban nyer szabályozást, anélkül, hogy az indokolás erre a szempontokra is kitérne.

Tény ugyan, hogy a tervezet indoklása utal azokra a változásokra, a melyek szükségessé lesznek ahhoz, hogy egyes speciális szociális szolgálati szerződések összhangba kerüljenek a kontemplált intézkedésekkel csak hogy ennek a munkának elvégzését a végrehajtási illetve az életbeléptetési törvényre bizza. Ez elhibázott dolog. Mert éppen az volna a legfontosabb munka, mely a polgári törvénykönyvbe beillesztett és úgy szólván a model szerepére hivatott általános szolgálati szerződést viszi át az egyes élethivatások különös szolgálati szerződéseire. Lehet, hogy magában véve becses akadémikus értékű munka lesz a tervezetnek, illetve a törvénynek ez a része, ha azonban mindig csak olyan ideál marad, mely a valóságos életben nem kerül alkalmazásba, vagy csak nagyon korlátozott területen lesz érvényes, akkor a törvényhozó teljesen meddő munkát végzett.

Érvényesüléshez kell juttatni a jogbiztonság szempontját is. A magyar jog amugy is olyan változatos és hányatott multtal kénytelen dicsekedni, amely sok ponton érezteti hátrányait. Ezt eddig az Ausztriához való viszonyunknak köszönhetjük, a mely hol nyílt erőszakkal, hol sima furfanggal kötötte meg a folytonos jogfejlődés kezét ebben az országban. Igyekezzünk ennek folytán a tervszerű rendezettséget belevinni a törvényesírlésbe is.

Még egy igen fontos szempont parancsolja ebben a körben a törvényhozói munka becsületességét.

Kétségtelen ugyanis, hogy a nagy társadalmi kérdések, amelyek napjainkban a szociális propaganda programjába szorultak bele, nagyrészt a pozitív jog alapján viendők a megvalósuláshoz közelebb. Mondhatni, hogy erre sehol nincs több joga és alkalmja a tőke híján levő országoknak, mint éppen a szolgálati szerződést rendező polgári jogban. Könnyelműséggel válóható

tehát az a törvényhozó, ki a nemzet egészen közvetlen érdekelt, igen széles rétegeinek eddig való jogi meggyőződését figyelembe sem veszi olyankor, midőn ezek és ezek gazdasági, anyagi egzisztenciájáról van szó.

Igaz ugyan, hogy éppen a szociális propaganda előszeretettel hangoztatja a nemzetköziség elvét, ne felejtsük el azonban, hogy anyagiakban — már pedig a szolgálati szerződés főképen anyagiak kérdése — nehezen lehet az embert elvonni arról a talajról, melyhez születése és gyermekora, sokszor élete javarésze köti. Igen sokszor láttuk, hogy átültetett és kellően elő nem készített külföldi jogi intézmények nálunk nem tudtak gyökeret verni. Ez így van, mert az a jog helyes, melyet maga az élet csinál. Számolni kell tehát a létező s figyelemre számot tartó életviszonyokkal és a nemzeti sajátosságokkal.

Valószínű, hogy addig még sok idő mulik el, míg a polgári törvénykönyv-tervezetből törvény lesz. Kivánatos, hogy ezt az időt az illetékes körök gyakorlati szempontok érvényesítésére használják fel, hogy összeegyeztessék a szolgálati szerződés mai jogát az ajánlott új joggal!

Krónika.

Köszönet a tanítóknak.

A tanév néhány nap múlva befejeződik. Kezdődnek a vizsgálatok. A szegény gyermekek azt hiszik, hogy a vizsgákat az ő bosszantásukra találták ki. Mert hogy bizonyosságot kell tenniük, mit tanultak, mit tudnak. Pedig bizony dehogya a gyerekeknek szól a vizsga. A tanítóknak. Ők bizonyítanak a vizsgán. Ha a gyerek tud bizonyítja vele a tanító, hogy dolgozott, hogy szorgalmas volt, nem fecsérelte el a szorgalmi idejét. Ha nem tud a gyerek, elesik a tanító a bizonyítéktól és akkor hiába mondja, hogy ő megtette a magáét, nem akarják neki elhinni. Mintha bizony a doktornak minden betege meggyógyulna, vagy az ügyvéd minden perét megnyerné. De hát hiába, ezen mi már nem segíthetünk. Annyira átment már a köztudatba, hogy másképp szinte nem is lehetséges. No de van azért némi vigasztalás a dologban. Az az örömdetes tény, hogy a gyermekek mindég tudnak. S a közönség mindég újra és újra örömmel győződik meg róla, hogy a tanítók mindenkor becsületesen felelnek meg kötelességeiknek. Ugy hogy senkinek sem jut eszébe, hogy esetleg csalódás éri őt a tanítóval szemben. Ez a tapasztalat

Az orvos.

A hold fénye vakító ezüstfényvel tükröződik az országutat borító hórétegen. Sötét körvonalakban terül el az ut mentén a városban kívül pavillon rendszerben épített megyei kórház, közepén az igazgatósági épülettel.

Ennek az épületnek első emeletén fekszik az igazgató-őrvosnak, a világhírű jeles sebésznek lakása. Éjfélre jár az idő. S az orvos még mindig ott áll az ablakok egyike mellett, kibámul az éjszakába. S a mint néz-néz a fekete légürbe, gondolataival képeket fest ki maga előtt.

— Most egy éve! — sóhajt fel, maga előtt látva egy aranyhaju ragyogó termetű nőt. Most egy éve!... Ekkor hagyta el, csalta meg a felesége, kit felemelt a porból, a sárból, a nyomorból a kényelembe, mert szerette. S kivel csalta meg? Azzal a sápadt képű nevelővel, kit kegyelemből vett két aranyhaju gyermeke mellé; őt, az egészséges, erős férfiut, a szerető férjet ezzel a tehetetlen nyomorék emberrel csalta meg.

És amint így gondolkodik, egy közelgő kocsinak a csendben messziről halló zöreje üti meg fülét s valami önkénytelen borzongás futja végig ereit.

— Hátha ő jönne haza, megtörve, bűnbánóan! megbocsátana-e neki, megbocsátana-e a feleségének, hogy két árva gyermeke visszanyerje az anyát?

S mialatt így tündök magában, a ko-

esi a kórház elé ér s az igazgatósági épület előtt megáll.

A szomszédos helyiség orvosa száll ki a kocsiból s a főorvos csalódottan eszmél fel ábrándozásából.

— Beteget hoztak? — kérdezi?

Az öreg orvos lenn egy-kétszer megnyomja a csengettyűgombot, mire elődöcög a portás s álmosan nyit kaput a kellemetlen időben megjött vendégnek.

— Siessen barátom, — szól az orvos — egy beteg hoztam, kit azonnal meg kell operálni, ha azt akarjuk, hogy megérje a reggelt. Hol a nagyságos igazgatóorvos ur?

Fönn az igazgató kinyitja az ablakot. A hidegben jobban észre tér s azután megszól a kollegának:

— Itthon vagyok! s azonnal hozzálátunk a műtéthez. — Siessen János, szól aztán a portásnak.

Kiemelik a kocsiból a beteget. A hold sápadt fénye a sápadt arcra veti világát. Egy vézna, csontos, magas ember az, kit előhúznak a kocsiból.

— Szent Isten, — szól ijedten a portás — a nevelő ur!

Az igazgató a szívéhez kap, azután irgalmatlan szavak hagyják el ajkait:

Azt a gazembert dobják ki az országutra!

A portás leteszi a beteget, nem mer egy lépést sem tovább tenni az igazgató engedelmé nélkül, csak az öreg orvos néz fel kérélen.

S az orvosban küzd az ember és a kötelességtudás.

— Vigyék csak fel a műtétszobába, — szól halkán az igazgató, megtörülve izzadságverte homlokát.

A műteremben felgyulnak a lámpák, apácák járnak-kelnek, hozzák a szereket. Két férfi hozza most a beteget és lefektetik az üveglapra. Az igazgató-orvos kötényben belép a szobába. Szemei az üvegen fekvő nyomorultat vetődnek és erős tekintetétől felalál a beteg, ráveti homályos szemeit s látva kezében késsel a tanárt, felsóhajt:

— Végem van! Végem... Azután újra aléltságba merül.

Az orvos pedig érzi, hogy a betegen megbosszulhatná magát; egy milliméterrel kisebb vágás a beteg testén, vagy mélyebb vágás — és kezétől meghalhat a nyomorult.

De első benne az orvos és mikor az igazgató ráteszi kezét a beteg testre, a kéz már nem reszket, bizton halad az élő testben, hogy kivágja a halálos fekélyt.

Az operációnak vége. A beteg el van látva a kötésekkal és az orvos izgatottan mossa le kezéről a vért. Azután elhagyni készül a műtéttermet, de az ajtóban is fel-támad újra lelkiismerete és visszaszól:

— Nagyon kiméletesen vigyék azt a nyomorultat!

Azután elrohan, le a kerten keresztül lakásába, két anyátlan gyermekéhez...

van hivatva a tanítók sorsát megjavítani. Nem csak az erkölcsi részt illetőleg, de az anyagit is. Emelkednie kell a tanítói hivatás tekintélyének, az iránta tartozó köztiszteltetnek, közbecsülésnek és ennek szükség szerű következménye az anyagi javakban való bővebb részesítés. Amde mi most más feladatra vállalkoztunk, nem politizálásra. Kiirtuk ugyanis a krónika czimére, hogy nyugtáznunk akarunk valamit. Törvényes értékben. Sajnos — csupán köszönetben. Öszinte érzelem nyilvánulása ez, mely sokszor kárpótolt az anyagi javakért. Első jutalmuk legyen minden munkájukért az elismerés felebarátaink részéről. Enélkül nincs értéke munkánknak. Mert csak eszköznek képzeljük magunkat, belső erkölcsi tartalom nélküli lényeknek. Szükség van ez elismerésre tehát, már csak azért is, mert most az hogy elég az önmegelégedettség. Szó sincs róla. De meg mi fán terem is az önmegelégedettség? Semmi más, mint azon érzelem nyilvánulása, melyet felebarátaink elismerése ébreszt lelki életünkben. Pedig ugye közönséges szólásmód, hogy az önmegelégedettség ellenkezője a meg hasonlás. A meg hasonlás pedig az örülethez visz. Azaz nélkülözhetetlen az önelégedettség. Tehát nélkülözhetetlen felebarátaink elismerése is. E filozófiának is azonban véget kell vetnünk. Nehogy a meg hasonlás veszélyes következménye érhesse bennünket. Igen, legyen vége. De valamivel szebben. Azzal, hogy a tanítóknak itt újlag igaz, őszinte, hálás köszönetet szavazunk. Mert előre is megvagyunk róla győződve, hogy fényes bizonyítékokat fognak nyújtani tevékeny működéseikről.

H i r e k.

Hegyi Aranka meghalt. A nagy művész halála Aranyosmarót közönsége körében is mély részvétet keltett. Nekünk is volt alkalmunk az elhunyt művész játékában gyönyörködni, mely mindenkor kedves emlékeink közé fog tartozni. Legyen a nagy művész emléke áldott.

Személyi hir. Kovács Sebestyén Lajos helybeli kir. ügyész több heti kurára Karlsbadba utazott, mely idő alatt a kir. ügyészség vezetése Leyrer László kir. alügyészre van bízva.

Dr. Holló Béla lévai járásbírói aljegyző Pestvármegyében szolgabírónak lett megválasztva.

A Jelzálogbank nyereségkötvényeinek konverziója. A Magyar Jelzálog Hitelbank most teszi közzé az általa kibocsátott 3 százalékos nyereségkötvények konverziójára vonatkozó prospektust. A konverzió az a célja, hogy az alig számot tevő csekély kamatozás megszüntetésével oly értékű papir jusson a közönség kezébe, mely belső értéke mellett évenként számos sorsolás alkalmával nagy nyereségekre nyújt esélyt. A közönség a konvertált sorsjeggyel évenként hat húzáson vesz részt, mely húzások közül a deczemberi húzásnál a főnyereség egy millió korona, tehát a Jelzálogbank konvertált nyereségkötvényei úgy a nyereségek nagyságával, mint az évi húzások nagyszámával minden más sorsjegytípust jelentékenyen túlszárnyalnak.

A bécsi skandalum. A magyar delegációk ülésese alatt Bécs utcájára botránnyal fejezte ki ellenszenvét a magyar nemzet iránt. A komoly politika előbb tragikusan fogadta e botránnyat, de aztán a maga értékére redukálta és kimondta, hogy éretlenség, butaság az egész. Helyén való e felfogás. Mégis csak fura volna, hogy holmi ablakbevergetéseket meg ehhez hasonló egyéb ostobaságokat sértésnek vegyünk. Betyárkodásnak jelentőséget nem szabad tulajdonítani. Csak megvetni, elítélni lehet.

Szobor leleplezés Érsekújvárott. Folyó hó 17-én leplezi le Érsekújvár város közönsége Rákóczy, Beresényi, Bottyán, Kossuth Lajos és Czuczor Gergely szobrait, mely nagyszabású ünnepségek között fog megtartatni.

A vidék egész közönsége élénk érdeklődést tanúsít az ünnepség iránt és úgy tudjuk, hogy környékünkről is sokan fognak részt venni.

A lévavidéki r. kath. népnevelők verebélyi köre folyó hó 18-án Verebélyen a r. kath. iskolában tartja évi rendes közgyűlést.

Szinészet Nagysurányban. Halmi Imre színigazgató társulatával Nagysurányban közmegeledésre működik és eddig az előadások látogatottsága általában jónak mondható.

Gyümölcsfeldolgozó gépek kiköcsönözése. Darányi Ignác földművelésügyi miniszter oly községeknek, a hol nagyobb gyümölcstermés várható, feldolgozó gépeket kölcsönöz ki 3—6 heti használatra ingyen. És pedig almaborsajtót, aszaló- és szeszfűző készüléket. A kérvényeket július 15-ig kell benyújtani. A miniszter továbbá nagyobb szilvatermelő községeknek 600 kor.-t értékű aszalókat ad örök tulajdonul, ha a 2—300 korona építési költségeket megtérítik.

A Fmke évnegyedes gyűlése. A Fmke a napokban évnegyedes gyűlést tartott Dr. Gyürky Géza elnöklésével. A gyűlés őszinte sajnálattal fogadta híret, hogy Thuróczy Vilmos v. b. t. t. az egyesületnek nyolcz éven át elnöke, ezen tisztességéről visszavonhatatlanul lemondott s miután elévülhetetlen érdemeiért háláját és köszönetét jegyzőkönyvében megörökítette, az évi közgyűlés napirendjére, a melyet az egyesület augusztus 22-én tart meg a Csorbatón, kitűzte az elnökválasztást. Az elnökség időszaki jelentése szerint, a melyet Clair Vilmos főtitkár terjesztett elő, az elmúlt negyedévben az egyesületnek 24 halottja volt. Helyükbe 127 tag lépett, köztük 5 alapító, 6 örökös, 87 rendes és 29 pártoló tag. Az egyesület anyagi viszonyai örvendetesen javulnak; az elmúlt negyedévben is 6000 koronával emelkedett a törzsvagyon. Az új alapító tagok között a legnagyobb összeggel, 2000 koronával, gróf Károlyi Lajos szerepel. Néhány Beniczky Mártonné, a kit állítólag megmérgezték, végrendeletében 2000 koronát hagyományozott az egyesületnek. Hazai gyártású iparcikké, mint a Fmke gyűjtő, levél-papír, szántói víz, házi szappan stb. után 2051 korona, jövedelme volt a Fmkenek. Népkönyvtárainak száma ez idő szerint 107, köztük 6 könyvtár, 21 ifjúsági, 79 népkönyvtár és 1 honvédelegységi könyvtár. Az egyesület programjába vette a munkás könyvtárak és kórházi könyvtárak létesítését is, a melyek szintén erős tényezői lesznek a magyarosításnak. A nyitrai kulturház ügyében az egyesület újabb előterjesztéssel fordul gróf Apponyi Albert kultuszminiszterhez és a Muzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsához, arra való hivatkozással, hogy a Fmke, a mely huszonnégy évi fennállása óta egy milliót fordított kulturrezervokra, megérdemli, hogy székhelyén, Nyitra városában, a hol az államnak eddig semmiféle intézménye nincsen, egy közkönyvtár s néprajzi muzeum államköltségen létesíttessék. A gyűlés elfogadta a Sembergy-hagyaték ügyében előterjesztett peregyezséget, a melynek értelmében az egyesület összes igényei kielégítése fejében 50000 koronát kapna s dr. Gyürky Géza ügyvezető alelnök indítványára elhatározta, hogy az új kormány tagjait, a kikkel állandóan összeköttetésben van, nevezetesen gróf Apponyi Albert, Darányi Ignác és Kossuth Ferencz ministereket, valamint Polónyi Géza igazságügyministert, mint az egyesület alapító tagját, feliratilag üdvözlí.

Végül elhatározta a gyűlés, hogy a magyar-tól nyelvhátáron s nyelvsvizigeteken fónálló iskolák azon idegen anyanyelvű tanulói számára, akik a magyar nyelv megtanulásában a legkiválóbb előmenetelt tanúsították, az eddig kiadott jutalomkönyvek helyett a jövő évtől kezdődőleg Pósa Lajos „Az én újságom” című hazafias szellemű ifjúsági lapjára fizet elő, és e czélra az 1907. évi költségvetésbe 800 koronát vesz föl, abban a reményben, hogy az egyesület

törvényhatósági választmányai, anyagi tehetségükhöz mérten, követni fogják a központi példaadását.

A mészárszöke ellenőrzése. A kereskedelemügyi miniszter legutóbb kelt határozatával kimondotta, hogy a marhahusmérés rendes kezelésének ellenőrzésére a községi előljáróság illetékes, mert úgy köz-, mint állategészségi tekintetben is az ellenőrzést a községi előljáróság, mint helyi hatóság van hivatva első sorban gyakorolni.

A biztosítási kötelezettség és a haszonbéri szerződés. A gazdaközönség figyelmére érdemes, hogy a kir. Curia kimondotta, hogy ha a földesur és haszonbérlet között kötött szerződésben a bérlő köteletségévé tétetik a haszonbérben birt épületek tüzkár elleni biztosításáról gondoskodni és ha a bérlő elmulasztja a biztosítási díjat pontosan megfizetni, a bérbeadónak jogában áll a haszonbérleti szerződést felbontottnak tekinteni.

Csöd. Dr. Budai Mór zsarnóczi orvos ellen az aranyosmaróti kir. törvényszék csődöt rendelt. Tömeggondnok Kraft Károly újbányai ügyvéd.

Nyilt-tér.

(Ezen rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.)

Nyilatkozat.

Alulírott ezennel kijelentem, hogy azon bántó nyilatkozatok, melyek miatt Králik József ur a „Barsi Hirlap” mult heti számában személyem ellen támadást intézett, részben téves információ folytán, részben félreértésből tétettek.

Aranyosmarót 1906. évi június hó 12.

Nagy Károly.

Nyilatkozat.

Nagy Károly ur fenti nyilatkozatát tudomásul veszem. Ennek következtében erkölcsi kötelességemnek tartom a „Barsi Hirlap” mult heti számában megjelent nyilatkozatomat minden tekintetben visszavonni. Legmélyebb sajnálatomat fejezem ki különösen a felett, hogy első felháborodásomban a Nagy ur menyasszonyának a személyét is bele vontam ezen ügybe.

Aranyosmarót 1906. évi június hó 12.

ifj. Králik József.

Dinnye.

Görög- és cukor-dinnyék a legkitünőbb fajokból a közelgő dinnye-szezonra waggon és kisebb küldeményekben megrendelhető főmáltóságú herezeg Esterházy Miklósné „Margit” dinnye-telep kezelőjénél:

Nyomárkay Mihály

hgi urad. ispán

SZÉPLAK, u. p. ESZTERHÁZA.

299/1906 Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aranyosmaróti kir. járásbírósnak 1906. évi V. 161/1 számú végzése következtében Dr. Krámer Emil ügyvéd által képviselt Kónya Mihály javára Róth Bernát ellen 131 kor. 55 f. s. jár. erejéig 1906. márczius hó 22-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt s 746 koronára becsült következő ingóságok u. m. butorok, lovak, stb. nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a fenti kir. bíróság 1906. évi V 161/2 számú végzése folytán 131 kor. 55 f. tőkekövetelés, és eddig összesen 55 korona 09 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Kovácsiban a helyszínen leendő eszközésére 1906. évi június hó 19-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a vonni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. s. 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Aranyosmaróth, 1906. évi június hó 3-án.

bagotai Lengyel Aurél kir. bir. végrehajtó